

AKTIV LANDSBYGD

Till Södermanlands lantbruk och landsbygd | #02 2020

Kontrollsäsong
2020

Intervju:
**Yrkesfiske på
Sörmlandskusten**

ALTERNATIVA FODERMARKER

STRANDBETE OCH ÄNGSVALLAR

Mer i detta nummer: Öka livsmedelsberedskapen | Skydda dina tamdjur

Välkommen till Stendörren 10

Strandbetet – en viktig och tuvig resurs 14

Nr 02 2020

Nästa nummer
kommer ut
i oktober!

- 03** Ledare
- 04** Jordbruksstöd och viktiga datum
- 06** Kontrollsäsong 2020
- 07** Vad kan jag göra för att öka livsmedelsberedskapen?
- 08** Intervju: Yrkesfiske på sörmalandskusten
- 09** Skydda dina tamdjur
- 10** Välkommen till Stendörren
- 11** LOVA uppmuntrar till lokalt engagemang för vatten
- 12** Djurskyddskontroller under 2019
- 14** Strandbetet – en viktig och tuvig resurs
- 15** Ny möjlighet för gamla vallar
- 16** Kompetensutveckling
- 18** Utblick: Distriktsveterinärerna – på vägarna för sundare djur och tryggare liv
- 24** Tre frågor...

Distriktsveterinärerna 18

Ledare: I krisens spår

Vi står mitt i en global kris. En kris som kommer att påverka stora delar av jordens befolkning i flera år framöver. Södermanland har hittills, med ett högt antal konstaterat smittade, drabbats hårt jämfört med många andra län. Många branscher lider hårt och inom avdelningens verksamhetsområden är det främst besöksnäring och den småskaliga livsmedelsproduktionen som har det mycket tufft.

Region Sörmland var snabba med att inrätta stödåtgärder för besöksnäringen och erbjuder en hjälplinje för akut stöd och rådgivning till företagen. Tjänsten är flitigt använd och mycket uppskattad. Den småskaliga livsmedelsproduktionen är också ansträngd. Många producenter levererar normalt sina produkter direkt till restaurang och med rådande läge så har den marknaden nästan helt försvunnit. Nu kämpar dessa företag med att hitta andra former för avsättning. Det finns en stor kreativitet i dessa näringar och nya former av aktiviteter och försäljningsformer börjar ta form. Länsstyrelsen bidrar på olika sätt i den mån det är möjligt. Jag vill uppmana er alla att stötta våra regionala företag nu när det behövs som mest. Köp lokal mat och håll ögonen öppna efter roliga och Coroonanpassade hemestertips!

Som ett led i att skapa en god lägesbild i länet så har länsstyrelsen löpande avstämningsmöten med företrädare för jordbruks- och livsmedelssektorn. Det är ett sätt att gemensamt identifiera läget samt behov av åtgärder. Livsmedelkedjan är lång och består av många aktörer. Nu är det extra viktigt att samverka.

De första fallen, i den nu pågående pandemin, upptäcktes som bekant i Kina. I den kinesiska skriften sägs tecknet för kris och möjlighet vara samma. Denna kris är full av personliga tragedier, men långsiktigt tror jag det också finns möjligheter. Jag tror att det som pågår nu kommer att stärka konsumenternas medvetenhet om betydelsen av en stark inhemsk livsmedelsproduktion. Vi ser redan nu en ökad efterfrågan på svensk mat och förhoppningsvis ökar den vilket kommer stärka jordbruks- och livsmedelssektorns ställning.

En ökad efterfrågan kräver en ökad produktion. Det är därför viktigt att fortsatt arbeta med att möta de andra utmaningar som primärproduktionen har med tex vädervariationer som en följd av klimatförändringar. Våren har varit torr och länsstyrelsen har inlett ett förberedande arbete med insatser, om torkan skulle hålla i sig.

Detta är den sista ledaren jag skriver i Aktiv landsbygd. Jag slutar på länsstyrelsen efter sex år, varav två som Landsbygdsdirektör. Det har varit en mycket lärorik och händelserik tid och jag vill tacka er alla för många bra och givande kontakter. Jag är övertygad om att god dialog, både när man är överens och inte, är vägen till utveckling. Betydelsen av samverkan är en av de främsta erfarenheter jag tar med mig från åren på länsstyrelsen. Jag kommer fortsatt att arbeta för utveckling av de gröna näringarna i länet, bland annat hos Agro Sörmland. Jag hoppas att vi hörs och ses framöver! Allt gott!

Johan Varenius, landsbygdsdirektör
johan.varenius@lansstyrelsen.se

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Länsstyrelsen i Södermanlands län

Länsstyrelsens växel	010-223 40 00
Jordbrukarstöd/SAMinternet	0771-67 00 00
Djurskydd jourtelefon	010-223 41 50
Rovdjur jourtelefon	010-223 41 80
Rovdjursobservationer	www.skandobs.se

Landsbygdsdirektör, chef, avdelningen för landsbygd

Johan Varenius

Jordbrukarstöd

Susanna Alanko, Christina Erdtman Johansson, Carolin Engström, Matilda Eriksson, Christer Fredriksson, Bodil Hahn, Ulrika Hägertorp, Helena Larsson, Alec Lundström, Pia Martikainen, Caroline Seger, Martin Tärning, Jonas Åkerberg,

Landsbygdsutveckling

Malin Almquist, Jenny Askenfelt, Elin Ehrén, Klas Fredriksson, Kajsa Karlsson, Tove Lund, Malin Nilsson, Jan Petersson, Henrietta Schönenstern, Helena Söderlund

Jakt och viltförvaltning

Jan-Erik Dalmo, Lovisa Häggström, Viktor Tylstedt

Veterinära frågor

Marie Larsson, AnnaMaria Estensson, Christina Nyman

Fiske och vattenbruk

Thomas Stenström

Livsmedelsstrategi

Karin Larsson

Förprovning av djurstallar

Malin Nilsson, Kristina Thunström

Djurskydd

Anna Anderberg, Fredrik Berg, Jennie Eklund, Kristina Holmström, Ulrike Segerström, Tamara Teplova, Monica Ångenhult

Våra e-postadresser

fornamn.efternamn@lansstyrelsen.se

Undantag från principen kan förekomma då den är gemensam för hela landet.

Avdelningen för landsbygd

Besöksadress: Stora Torget Nyköping

Postadress: 611 86 Nyköping

Brev som gäller jordbrukarstöd (SAM-ansökan) ska skickas till:

Länsstyrelsen i Södermanlands län, FE 13, Box 204, 826 25 Söderhamn

Brev som gäller projekt- och företagsstöd samt miljöinvesteringar ska skickas till:

Länsstyrelsen i Södermanlands län, FE 34, Box 204, 826 25 Söderhamn

AKTIV
LANDSBYGD

Aktiv Landsbygd utkommer med tre nummer 2020 och utges av Länsstyrelsen i Södermanlands län

Redaktion:

Matilda Eriksson, Jenny Askenfelt, Karin Larsson
aktivlandsbygd.sodermanland@lansstyrelsen.se

Produktion: Idermark & Lagerwall Reklam AB

Omslagsbild: Lars Jansson

Tryck: TMG Taberg. Tryck och papper är Svanenmärkt

Information till företagare på landsbygden med anledning av covid-19

Vi på Länsstyrelsen Södermanlands landsbygdsavdelning vill ge dig den hjälp vi kan och uppmana dig att hålla dig uppdaterad om utvecklingen samt att följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Få hjälp att söka
arbetskraft hos:
Mer mat – fler jobb,
Gröna jobb

Text: Ylva Berry, Länsstyrelsen Stockholm Foto: Unsplash

Är din beredskap god?

Med anledning av den förhöjda risken för spridning av coronaviruset vill vi uppmana dig som företagare att se över din beredskap för att hantera oplanerade situationer. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) belyser vikten av att planera för personalbrist och poängterar att alla företagare behöver arbeta för att säkerställa kontinuitet i sin verksamhet.

Se över dina rutiner

Skriv ner rutiner som går att lämna över om du själv skulle bli sjuk. Det gäller framförallt de dagliga rutinerna som är viktiga för att verksamheten ska fungera, men även sådant som gäller vid specialfall. Ta med kontaktvägar till dem som är viktiga för just ditt företag, som till exempel veterinär, slakt och foder för lantbruksföretaget.

Se över ditt nätverk

Har du djur i verksamheten? Vem skulle du kunna be om hjälp om du själv inte kan sköta om dina djur? Det kan till exempel vara tidigare anställda, grannar, släkt eller vänner. Kontakta dem redan nu och berätta om dina rutiner. Det gäller förstås även dig som har hästar eller sällskapsdjur.

Kontakta gärna vänner, kollegor och grannar och hör att de har det bra. Samtidigt visar du att du har det bra. Fortsätt att leta kontaktvägar tills du vet att personen mår bra om du inte får svar.

Vad kan jag göra för att skydda mig och andra?

Alla har ett ansvar för att minska risken för smittspridningen. Undvik större folksamlingar och håll avstånd till andra personer. Bedöm behovet av besök på företaget och minimera där det är möjligt. Kanske kan ni träffas utomhus istället för

inomhus? Undvik att röra vid ansikte eller ögon och tvätta händerna ofta och noggrant med tvål och vatten. Torka händerna med papper, inte textilhanddukar eller annat som fler kan ha torkat sig på.

Behöver du arbetskraft?

Många företag har tvingats varsla eller permittera personal i coronavirusets spår. Samtidigt går företag inom det gröna näringslivet nu in i en av de mest hektiska säsongerna och behovet av arbetskraft är stort. Det är viktigt att den gröna näringen producerar mat så att butikshyllor kan fyllas på med nya lokalproducerade livsmedel.

Du som står inför utmaningen att hitta medarbetare inför säsongen kan lägga upp en gratis annons på sajten Gröna Jobb eller kontakta den arbetsförmedlare som ansvarar för projektet Mer mat – fler jobb i din region. Projektet stöttar dig som företagare inom jordbruk, trädgårds- och livsmedelsföretag så att ditt företag kan utvecklas, växa och producera mer mat. Projektet är ett samarbete mellan LRF, Arbetsförmedlingen, branscherna inom livsmedelsproduktionen, Livsmedelsföretagen, Krinova och Gröna arbetsgivare.

Länsstyrelsens verksamhet fortsätter

Länsstyrelsen följer utvecklingen noga tillsammans med andra myndigheter. I dagsläget fortsätter den dagliga verksamheten, men många medarbetare arbetar hemifrån.

Vi fortsätter att göra kontroller och besök, men har särskilda förhållningsregler i enlighet med Folkhälsomyndighetens rekommendationer. De medarbetare som gör besök är symtomfria och håller goda smittskyddsrutiner som till exempel att tvätta händerna och hålla avstånd. Vi gör även en riskbedömning inför varje besök som innefattar smittrisk åt båda håll. Förlängning av projekt- och företagsstöd Behöver du förlänga ditt projekt- eller företagsstöd? Hör av dig till oss på Länsstyrelsen så hjälper vi dig!

E-posta oss på sodermanland@lansstyrelsen.se eller ring på 010-223 40 00 och fråga efter den handläggare du har på ditt beslut om stöd eller en tillgänglig handläggare inom landsbygdsprogrammet.

SAM-ANSÖKAN

Det finns några viktiga datum att ha koll på om du har sökt jordbrukarstöd 2020.

Text: Enheten för Jordbrukarstöd, Jordbruksverket Foto: Lars Jansson

Mellan 1 maj - 30 juni

Under perioden 1 maj - 30 juni måste du ha rätt antal grödor på din mark för att uppfylla villkoret i förgröningsstödet om minst 2 eller 3 grödor.

Till och med 15 juni

Du kan göra ändringar i ansökan fram till och med 15 juni. Till exempel:

- › Lägg till eller ta bort block och skiften
- › Ändra grödkod
- › Lägg till eller ta bort ekologiska fokusarealer för förgröningsstödet
- › Ändra eller ange fler produktionsplatsnummer

Till och med 15 juni

- › Att ta emot stödrätter från någon annan om du har minst 4 hektar mark och hade stödrätter för minst 4 hektar den 8 april
- › Att ta över en annan lantbrukares SAM-ansökan eller åtagande om du ska ta över delar av ett jordbruksföretag

Efter den 15 juni kan du endast minska din ansökan, och detta kan du göra när som

helst under året. Tänk på att göra ändringar så snart som möjligt.

Om länsstyrelsen meddelar dig att din gård är uttagen för kontroll är grundregeln att du inte kan göra ändringar i din ansökan.

30 juni är sista dag

- › Att så dina redovisade grödor, om du sökt kompensationsstöd eller ersättning för ekologisk produktion

Efter 1 augusti får du

- › Börja förbereda obrukade fältkanter, som du anmält som ekologisk fokusareal i förgröningsstödet för annan markanvändning
- › Bryta dina kvävefixerande grödor om du har anmält dem som ekologisk fokusareal i förgröningsstödet

31 oktober ska du senast

- › Skött din jordbruksmark enligt reglerna för gårdsstödet
- › Skördat eller låtit beta vallen om du söker eller har ett åtagande för vallodling
- › Slagit och fört bort skörden eller låtit beta dina betesmarker om du söker eller har ett åtagande för betesmarker och slåtterängar

Landsbygdsavdelningen får egen Facebook-sida!

Avdelningen för Landsbygd har fått en egen Facebooksida, och tanken är att det ska bli en plats där verksamma på landsbygden i Södermanlands län både kan få och ge information, inspiration och nya idéer. Exempel på sådant som kommer finnas i flödet är;

- Nyheter som rör exempelvis våra stöd och landsbygdsfrågor
- Information om kommande satsningar
- Inspirerande exempel på projekt och aktiviteter
- Information om kompetensutveckling
- Goda exempel

Vill du följa oss? Gå in på Facebook och sök upp "Landsbygd Södermanland" eller scanna QR-koden nedan. När du kommit in på sidan, tryck på gilla så kommer du få upp våra inlägg i ditt flöde!

KONTROLLSÄSONG 2020

Inför kontroll

För att minska risken för avvikelser gäller det för dig som stödsökande att ha god kännedom om villkoren, samt ha angivit rätt arealer och grödor i SAM.

Vi ringer innan vi kommer ut för att kontrollera. Då berättar kontrollanten vad som ska kontrolleras i fält och vilken dokumentation du som lantbrukare ska kunna visa fram. Den tillåtna föransmälningstiden varierar beroende på vilken typ av kontroll det rör sig om. Djurskydd handlar om 24 timmar medan arealkontroll kan föransmälas upp till 14 dagar innan kontrollen. Ska flera kontroller utföras på samma gång, är det den med kortast föransmälningstid som gäller. Tipsgårdar får ej föransmälas.

Har du djur i hagar som vi ska vara extra uppmärksamma på, till exempel att det går en tjur med korna, eller om det finns någon smitta vi bör veta om, är det viktigt att du informerar kontrollanten. Du behöver inte närvara vid själva fältkontrollen, men vi vill gärna prata med dig efteråt för att gå igenom vad vi sett. Då får du möjlighet att ställa eventuella frågor om något är oklart.

Avvikelser

De vanligaste avvikelserna vid arealkontroll är obetade eller ej tillräckligt betade betesmarker och avsaknad av aktivitet på vallar och trädor. Vi träffar ofta på dåliga vallar som det är sökt utbetalning för vallstöd på. Då klassas de ner till 49, och ger endast utbetalning i gårds- och kompensationsstö-

det. Understiger det ursprungliga vallåtagandet 80%, blir det ingen utbetalning alls för vall innevarande stödår.

Bedömning av betesmarker

Huvudregeln är att du kan bara få ersättning för de ytor på din betesmark eller slåtteräng där det växer gräs och örter. En håll som är större än 500 kvadratmeter kan du inte få stöd för. Ytor med byggnader, vägar eller ohävdarter får du inte stöd för om ytorna är större än 100 kvadratmeter. Exempel på ohävdarter är brännässlor, älggräs och vass.

Du kan ändå i viss utsträckning få ersättning även för ytor med träd, buskar, naturliga impediment och värdefulla landskapselement som inte är be vuxna med gräs och örter, eftersom de ofta förekommer naturligt på betesmarker. Men om mer än 10% av betesmarken täcks av träd- och buskområden, impediment eller värdefulla landskapselement får du ett procentuellt avdrag på arealen. Om marken täcks mer än 50% räknas inte marken som betesmark. Om länsstyrelsen fastställer en annan markklass på marken som till exempel skogsbete, mosaikbete eller gräsfattig mark kan du få miljöersättning men inte gårdsstöd.

Djurkontroller

Det som leder till flest avdrag och sanktioner är brister i märkning, journalföring och rapportering

av djur. Förutom avdrag på djurkopplade stöd, kan bristerna också generera tvärvillkorsavvikelse, vilket påverkar andra stödformer. Det är viktigt att ha bra rutiner för märkning, journalföring och rapportering av sina djur för att minska risken för avdrag. Det är bra att sätta i en reservbricka direkt om ett djur tappat sitt ena märke och beställ sedan ersättningsbrickor och se till att rapportera dina djur i tid. Regler kring djurmärkning och rapportering hittar du på jordbruksverkets webbplats.

Tvärvillkorskontroll

Vid tvärvillkorskontroll tittar länsstyrelsen på en hel del dokumentation. Hela Södermanland är nitratkänsligt område, så har du djur ska det finnas en dokumenterad beräkning av lagringsvolym för gödseln. Du ska även ha en dokumenterad planering av kvävegödsling utifrån grödornas behov. Tänk på att reglerna för planering av kvävegödsling även gäller dig som endast har vallar. Om växtskyddsmedel används ska sprutjournalen vara tydligt ifylld med de uppgifter som krävs. Information om vad som gäller för tvärvillkoren hittar du i "Miljöhusesyn" eller på Jordbruksverkets webbplats. ■

**Länsstyrelsen
följer Folkhälsomyndighetens
rådande rekommendationer vad
gäller Covid-19 och utgångspunkten just
nu är att kontrollarbetet skall fortgå. Tillhör
du som är uttagen till kontroll en riskgrupp, kan
kontrollen komma att skjutas upp till ett senare
tillfälle. Arealkontroller kommer utföras som
vanligt men vissa stöd kräver uppvisande av
dokumentation. Detta kan vi lösa genom
att stödsökande skickar bilder på de
dokument vi efterfrågar antingen
via mejl eller sms.**

Vad kan jag göra för att öka livsmedelsberedskapen?

Statistiken visar att ungefär varannan tugga vi svenskar äter idag är importerad. Både torkan 2018 och den nuvarande Coronakrisen har visat att frågan om livsmedelsberedskap är viktigare än någonsin. Aktiv landsbygd reder ut vad du som privatperson kan göra för att bidra till en ökad livsmedelsberedskap.

Text: Karin Larsson Foto: Karin Larsson

Ha ett lager hemma

En kris behöver inte alltid vara nationell – lokala kriser kan uppstå som försvårar livsmedelsförsörjningen. Det kan handla om oväder som gör att du inte kan ta dig utanför hemmet eller som påverkar möjligheten att leverera livsmedel till butikerna. Då är det viktigt att du som privatperson kan sköta din egen livsmedelsförsörjning så att det offentliga kan hjälpa särskilt utsatta grupper. Saker som är bra att ha hemma är dricksvatten och mat som är lätt att tillaga, även om tillgången på el eller vatten är dålig. Det är också bra om din krismat ingår i ditt vanliga skafferi, så att du istället för att köpa mat som sedan slängs kan rotera mat du använder i din vardag. Hos Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, kan du hitta förslag på saker du kan ha hemma för att öka din egen livsmedelsberedskap.

Handla mat som ökar beredskapen

För att öka livsmedelsberedskapen i samhället behöver vi minska sårbarheten i livsmedelskedjan samt öka produktionen. Som konsument kan du stötta detta bland annat genom att handla lokalt. Då stöttar du inte bara den lokala beredskapen, du främjar också det lokala näringslivet! Det finns flera sätt att handla lokalt. Det finns flera webbsidor som kan hjälpa dig hitta lokalproducenter – Sörmlands matkluster

och Gårdsnära är två exempel. Här är några exempel på kanaler du som producent eller konsument kan använda.

REKO-RINGAR – i en REKO-ring möts producenter och konsumenter på Facebook. Man kommer överens om ett datum och utlämningsplats, och konsumenterna beställer och betalar på förhand de produkter man vill ha. Idag finns REKO-ringar bland annat i Mariefred, Stallarholmen, Nyköping, Katrineholm och Eskilstuna.

ANDELSJORDBRUK – kallas ofta även CSA (från engelskans *community supported agriculture*) innebär att konsumenten på förhand förbinder sig att köpa andelar av den färdiga skörden. Ibland ingår också att köparen ska hjälpa till vid exempelvis skörd. Vill du hitta ett andelsjordbruk nära dig kan du bland annat vända dig till andelsjordbruksverige.se, eller söka dig fram.

PRENUMERATIONER – precis som i andelsjordbruk förbinder sig konsumenten att på förhand betala för maten. Under säsongen får kunden flera leveranser av produkterna, antingen levererade hem eller upphämtat på gården.

BUTIK – det blir allt vanligare att butiker säljer lokalproducerade produkter, ofta från mindre producenter. Här handlar konsumenten av butiken, som i sin tur betalar producenten för deras produkt.

BONDENS MARKNAD – ett koncept där producenter på en utsatt tid och plats säljer sina produkter. I Nyköping finns till exempel Bondens nära, där producenter gått samman och en dag i veckan säljer varandras produkter. ■

**Vi behöver ha
föryngring på kusten
och locka yngre människor
som vill prova på yrkesfisket**

Intervju:

YRKESFISKE PÅ SÖRMLANDSKUSTEN

Länsstyrelsen har träffat Michael Karlsson och Kjell-Åke Karlsson, bägge licensierade yrkesfiskare på Sörmlandskusten sedan flera decennier bakåt. Båda är hemmahörande i Oxelösund och har numera fokus på strömmingsfisket, även om de också använder redskap för att fånga annan fisk med jämna mellanrum. Michael och Kjell-Åke är två av åtta registrerade yrkesfiskare på kusten i länet.

Intervjuare: Thomas Stenström, Länsfiskekonsulent

Hur är det att vara yrkesfiskare längs med Sörmlandskusten?

- Det är fin kust och fin skärgård i Södermanland, skönt att vara ute. Det som har blivit ett större problem är säl och skarv som både påverkar fångsten och redskapen.
- Storleken på båtar vid de olika gränserna borde regleras bättre. Som det är nu tillåts alldeles för stora båtar gå in både innanför 12- och 4 nm-gränserna (en nautisk mil är 1 852 meter).

När började ni fiska, och hur har fisket förändrats över åren?

- Vi har fiskat i flera årtionden och det som är tydligt är att byråkratin runt fiske har ökat efter hand. Det är också svårt att passa de kortvariga perioderna för landning och kontroll i hamn, det skulle behövas ses över. Landningshamnen här i Oxelösund skulle behöva förbättras vad gäller service.

Hur är tillgången på fisk och olika arter?

- Det är en generell nedgång på nästan all fisk i skärgården under de senaste åren.

Där vi fiskade plattfisk förr på djupare botten går den nästan inte att hitta längre på grund av alger och döda botten, nu måste vi längre in för att hitta plattfisk. Där möter vi på säl och skarv som ökat markant. Även om det blivit något bättre sista åren med avseende på miljön så går det gamla fisket med garn och nät inte att bedriva idag. Generellt måste vi ut längre ut till havs för att hitta större volymer av fisk som är intressant.

Vilka metoder använder ni er av?

- Vi trålar bägge strömming både för försäljning men också för foder. Vi har en del planer för strömmingsfisket som vi diskuterar med olika aktörer. Annars fiskar Kjell-Åke lax med fällor och fiskar en del med nät på arrendevatten. Nu har ju storspiggen ökat otroligt mycket vid kusten och det kanske skulle vara bra som ingrediens till foder istället för strömming.

Hur ser ni på det kustnära fisket på sikt, vad är det som behöver göras?

- Vi behöver ha föryngring på kusten och

locka yngre människor som vill prova på yrkesfisket. Arbetsförmedlingen kanske skulle kunna hjälpa till här. Vi tar gärna med folk som vill prova på men samtidigt är det trångt om utrymme på våra båtar och en del krångliga bestämmelser för att ta med folk.

Hur kan Länsstyrelsen och yrkesfiskare samarbeta bättre?

Hur kan vi utbyta kunskap?

- Det är ju bra att vi träffas så här som vi gör nu. Vi hade tidigare ett förbund i länet, men det verkar ha gått lite i stå så vi får se hur det blir i fortsättningen.

Länsstyrelsen håller kontakt med kustfiskarna i olika frågor vad gäller till exempel olika tillstånd samt salskadeersättning. Vi är måna om att vi har en yrkeskår på kusten som bedriver ett hållbart fiske långsiktigt. Föryngring är förstås viktigt och viss sådan har skett de senaste åren, exempelvis i Trosa, vilket är positivt. ■

Skydda dina tamdjur

Det går att få stöd till stängsel för att skydda tamdjur, i första hand fårbesättningar, från rovdjursangrepp. Du söker stöd i Landsbygdsprogrammet eller i Viltskadeanslaget beroende på vilken mark som du ska stängsla.

Text: Lovisa Häggström och Helena Söderlund

Rekommendationer för stängsel

Stängslen ska följa Viltskadecenters rekommendationer för att kunna beviljas stöd. På viltskadecenters hemsida kan du hitta information om hur staket ska byggas och på vilket sätt staket skyddar. Kontakta Länsstyrelsen innan du påbörjar arbetet med att sätta upp ditt stängsel.

Ansökan om stöd

När du ska ansöka om stöd behöver du ta reda på om din mark är blocklagd enligt Jordbruksverkets stödsystem. Det är olika ansökningsförfaranden och olika ersättningar beroende på om marken är blocklagd eller inte. Kontakta Länsstyrelsen om du känner dig osäker på vad som gäller för din mark.

Är marken blocklagd ska du ansöka om stöd i Landsbygdsprogrammet. Ansöker gör du elektroniskt i Jordbruksverkets e-tjänst. Ersättningen är 50 kronor per meter stängsel.

Är marken inte blocklagd ska du ansöka om stöd i Viltskadeanslaget. Ansöker gör du på en särskild blankett som du skickar till Länsstyrelsen. Blanketten finns på Länsstyrelsens webbplats. Ersättningen är upp till 80 % av kostnaderna.

Frågor och svar om rovdjursavvisande stängsel

Är det bara de som bor i vargrevir som får bidrag?

I dagsläget kan alla söka rovdjursavvisande stängsel, men om det behövs prioriteras kommer fårägare i vargrevir i första hand. Det är alltså värt att söka även om man inte bor i vargrevir.

Kan man få bidrag för att röja sly/gräs under staket?

Ja, har du ett rovdjursavvisande staket kan du söka bidrag ur viltskadeanslaget för att röja under staketet.

Kan jag få bidrag för att förstärka befintligt staket?

Ja, för permanenta stängsel som uppnår viltskadecenters riktlinjer kan man söka ersättning. Det är viktigt att söka i god tid innan man börjar bygga.

Kan jag få stöd i efterhand för mitt staket?

Nej, du ska alltid ansöka hos Länsstyrelsen innan du påbörjar arbetet om du ska kunna få stöd. ■

Ansök nu!
stöd till stängsel

BLOCKLAGD MARK . Den blå delen av hagen är blocklagd – där söker du stöd från landsbygdsprogrammet.

Den röda delen av hagen är inte blocklagd – där söker du från Viltskadeanslaget.

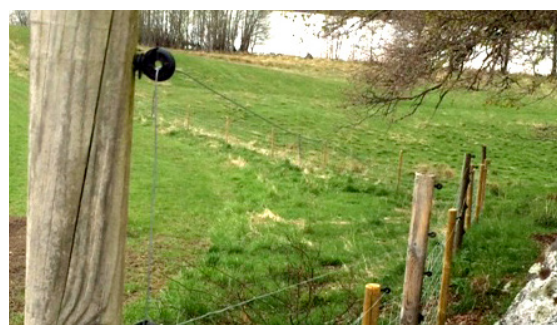
PERMANENT STÄNGSEL MED ELTRÅDAR . Ett permanent stängsel med fem eltrådar är ett bra alternativ som rovdjursavvisande stängsel. FOTO Håkan Bjurling

KEDJOR ÖVER VATTENDRAG . Kedjor över vattendrag kan hindra rovdjur från att simma in till betesmarker. FOTO Andreas Norin

FLAGGOR ELLER LAPPTYG . Om betesmarken gränsar mot vatten kan ett alternativ vara att använda flaggor/lapptyg mot vattnet under betessäsongen. FOTO: Andreas Norin

KOMPLETTERA MED ELTRÅDAR . Ett fårnät som är i bra skick kan kompletteras med två eltrådar för att bli godkänt som rovdjursavvisande stängsel. FOTO Johnny Nederman

VÄLKOMMEN TILL NATURUM STENDÖRREN OCH STENDÖRRENS NATURRESERVAT!

Vid kusten mellan Nyköping och Trosa hittar du naturum Stendörren i Stendörrens naturreservat. Naturum ligger längst in i reservatet vid gården Aspnäset.

I naturum kan du lära dig mer om Östersjön och skärgårdens natur, miljö och kulturhistoria genom utställningar, guidningar och andra aktiviteter. I vår utställning får du bekanta dig med det hemlighetsfulla livet under ytan i Östersjön och lära dig mer om det unika och känsliga ekosystemet i vårt hav. Du kan också veva upp landhöjningen och se hur strandlinjen förändrats, gissa vem som äter vem och hitta tångräkorna i akvariet!

Aktiviteter/att göra

Vandra längs slingrande stigar och över hängbroarna ut till öarna. Förundras över knotiga tallar. Njut av blommande strandängar. Känn värmen från solvarma klippor efter ett dopp.

Håll koll på vår
webbplats och
Facebook!

Du kan också:

- Håva och utforska livet i havet och på ången – kom till naturum och låna utrustning
- spana efter de tio fåglar som har gömt sig runt naturum – lyckas du få syn på dem alla?
- hitta nya spännande besöksmål i Sörmland – på naturums fasad presenteras ett urval av våra mest fantastiska naturreservat
- vandra Upplevelseleden – följ de gula vimpelskyltarna på en drygt 2 km lång vandring genom skogen där skärgårdens kulturhistoria i fokus. Mer information om leden, som är en del av Sörmlands museums utställning "Historien i Sörmland", finns på Sörmlands museums webbplats.
- hitta Sörmlands Okända djur – runt om i reservatet finns skulpturer av säll-

synta och hotade djur (och en svamp). Kan du hitta dem?

- gå tipspromenad
- bada från klipporna – det finns ingen iordningsställd badplats eller sandstrand. Du hittar själv din favoritklippa för sol och härliga bad
- fiska – det är fritt fram för privatpersoner att fiska med handredskap vid Stendörren
- lägg i din kajak och paddla ut i de yttre öarna i reservatet – iläggingsplats för kanoter finns i reservatet
- delta i olika spännande och lärorika aktiviteter – under året arrangerar naturum olika aktiviteter och programpunkter.
- handla glass, dryck, hemlagad mat och fika i cafévagnen intill naturum som drivs av Bergs gård.

ÖPPETTIDER OCH KONTAKT NATURUM

Naturum är öppet under sommarhalvåret, från 1 maj till 4 oktober 2020.

Maj: Vardagar klockan 12-16, helger klockan 11-17. Juni till augusti: Dagligen klockan 11-17
September till 4 oktober: Vardagar klockan 12-16, helger klockan 11-17

Telefon: 0155-26 31 80

E-post: naturum.stendorren@lansstyrelsen.se

Webbplats: www.naturumstendorren.se

Facebook: www.facebook.com/naturumStendorren

LOVA uppmuntrar till lokalt engagemang för vatten

Nyköpingsåarnas Vattenvårdsförbund har fått statligt stöd för lokala vatten-vårdsprojekt (LOVA) för åtgärder kring sjön Yngaren. Området har mycket jordbruksmark som påverkar sjöns vattenkvalitet. Vanligt förekommande problem i området är lätteroderade jordar med rasbenägna diken, vilket gör att fosfor lätt läcker ut i vattnet. Men LOVA-stödet i kombination med ett lokalt engagemang kan råda bot på problemen.

Krafttag kring Yngaren

Nyköpingsåarnas Vattenvårdsförbund har fått statligt stöd för lokala vatten-vårdsprojekt (LOVA) för åtgärder kring sjön Yngaren. Området har mycket jordbruksmark som påverkar sjöns vattenkvalitet. Vanligt förekommande problem i området är lätteroderade jordar med rasbenägna diken, vilket gör att fosfor lätt läcker ut i vattnet. Men LOVA-stödet i kombination med ett lokalt engagemang kan råda bot på problemen.

LOVA-stöd beviljat

I år har Länsstyrelsen bland annat valt att bevilja länets LEVA-samordnare LOVA-medel för att engagera närområdes aktörer och öka åtgärdstakten just kring sjön Yngaren. Arbetet utförs i samarbete med Nyköpingsåarnas vatten-vårdsförbund.

- Vi är mycket glada för stödet. Det är ju så mycket roligare att jobba med frågorna när man vet att det finns ekonomiska resurser för att göra åtgärder, säger Jenny Jochnick på Nyköpingsåarnas Vattenvårdsförbund.

Ett problem som stötts på vid flera ställen kring Yngaren, är lätteroderade jordar med rasbenägna diken, vilket gör att fosfor lätt läcker ut i vattnet. Med

LOVA-stödet kan vi lättare råda bot på problem av dessa slag. Tanken är att stödet ska finansiera åtgärder som lantbrukarna kan göra som till exempel förebygger erosion i diken, anläggande av våtmarker och fosfordammar, strukturskalkning samt kalkfilterdiken vid täckdikning.

Målet är att minska övergödningen i hela länet

Att minska övergödningen i länets alla vatten är högt prioriterat på Länsstyrelsen. Länsstyrelsen strävar efter att arbeta med helhetstänk kring våra prioriterade områden. För att minska belastningen av näringsämnen i våra vatten krävs åtgärder och lokalt engagemang. Ett sätt för Länsstyrelsen att öka åtgärdstakten i länet är att stimulera aktörer att själva agera, skapa projekt och bidra till en förbättrad vattenkvalitet.

LEVA i Sörmland och nationellt

Jenny Jochnick på Nyköpingsåarnas Vattenvårdsförbund är en av Sveriges 20 lokala åtgärdssamordnare inom projektet LEVA som står för Lokalt engagemang för vatten. Målet med projektet är att öka takten att genomföra fler åtgärder mot övergödning i sjöar och hav samt skapa ett nytt långsiktigt arbetssätt. Med hjälp av åtgärdssamordnare är förhoppningen att skapa lokala engagemang för att få till rätt åtgärd på rätt plats. Åtgärderna är frivilliga och ska vara klimatanpassade samt bidra till den nationella livsmedelsstrategin.

Om du har idéer kring åtgärder som kan kopplas till minskning av växtnäringsläckage på din fastighet kontakta Jenny. Hon kan hjälpa till med att ta fram en plan, samt bistå i kontakten med bland annat rådgivare, entreprenörer och Länsstyrelsen för att förverkliga projektet.

Jenny Jochnick
Jenny.jochnick@nvvf.se
Telefon: 072-555 05 08

Jenny Jochnick, lokal åtgärdssamordnare, Nyköpingsåarnas Vattenvårdsförbund
Foto: Klas Fredriksson

Djurskyddskontroller under 2019

Mål för djurskyddskontrollen

Enligt Jordbruksverkets djurskyddskontrollregister (DSK) finns runt 2 600 djurhållare i Södermanlands län och ca 1 460 av dessa bedriver någon form av verksamhet med livsmedelsproducerande djur. Det totala antalet djurhållare är troligtvis högre eftersom vi har en hel del, framförallt hästhållare, som ännu inte finns med i registret. Ett av Jordbruksverkets mål är att länsstyrelserna ska kontrollera minst 10 procent av verksamheterna med livsmedelsproducerande djur i länet årligen

Urvalet baseras på djurskyddskontrollregistret (DSK)

Vid årets början tas ett antal kontroller ut från DSK. Antalet ska motsvara de 10 procenten som ska kontrolleras årligen. DSK är uppbyggt på så sätt att varje verksamhet med djurhållning poängsätts, med riskpoäng, efter typ av djurhållning och verksamhet, antal djur samt om verksamheten har haft någon kontroll tidigare och resultatet av denna.

Redovisning

Länsstyrelsen genomför många olika typer av djurskyddskontroller men de är i huvudsak uppdelade i *planerade kontroller* och *kontroller efter anmälan*, där en planerad kontroll är en kontroll som initierats av Länsstyrelsen och i de flesta fall är uttagen ur DSK.

Planerade kontroller

Under 2019 har Länsstyrelsen kontrollerat totalt 11,6 procent av länets kontrollobjekt med livsmedelsproducerande djur. Totalt har nästan 200 planerade kontroller genomförts under året. De vanligaste bristerna har, som under tidigare år, framförallt gällt smutsiga djur, bristfälliga ligghallar och skaderisker.

Kontroll efter anmälan

Under 2019 har Länsstyrelsen tagit emot 446 anmälningar. Det är en liten minskning från 2018 (470 st). Den största andelen anmälningar gäller sällskapsdjur. Hanteringen av dessa ärenden varierar från att kontroll görs på plats till att djurägaren blir uppmärksam på anmälan genom brev eller telefonsamtal från oss.

Länsstyrelsen arbetar aktivt med att minska arbetstiden för handläggningen av anmälningsärenden. Särskilt viktigt är det att redan från början kunna särskilja obefogade anmälningar från de som är befogade. Obefogade anmälningar stjäl onödiga resurser från djurskyddsarbetet.

Under 2019 bedömdes 27 procent av alla anmälningar, där kontroll genomfördes på plats, som obefogade. Mer än hälften av alla anmälningsärenden handläggs numera administrativt från kontoret.

Omhändertaganden och djurförbud

Länsstyrelsen har under 2019 fattat totalt 39 beslut om omhändertaganden av djur. Detta är en kraftig ökning från 2018 då det

fattades 22 beslut. Besluten har i nästan alla fall rört sällskapsdjur. Antalet beslut om djurförbud ökade något under 2019 (7 st.) jämfört med 2018 (4 st.). Besluten har i ett fall gällt häst, ett fall nöt och övriga har gällt sällskapsdjur.

Lagen om tillsyn av hundar och katter

En ny arbetsuppgift som övertogs från Polismyndigheten den 1 juni 2018 är handläggningen av ärenden där hundägaren brister i tillsynen över sin hund. Som hundägare har man ett strikt ansvar att se till så att sin hund inte skrämmer eller i värsta fall angriper andra hundar eller människor. Under vissa tider på året, 1 mars-20 augusti, är det också extra viktigt att hålla hunden under sådan strikt uppsikt så att den inte har möjlighet att förfölja vilt. I de flesta fall innebär det att hunden ska hållas kopplad i skog och mark. Länsstyrelsen har möjlighet att besluta om t.ex. koppelvång utanför inhägnat område eller i värsta fall förbud att hålla hund. Det är inte helt ovanligt att hundägare som anmäls för brister enligt tillsynslagen samtidigt är under utredning för brister enligt djurskyddslagen.

Under 2019 har 122 st ärenden handlagts varav 10 st resulterat i någon form av åtgärd mot hundägaren. I ett fall har Länsstyrelsen beslutat om förbud att hålla hund.

Ulrike Segerström
ulrike.segerstrom@lansstyrelsen.se

Förtydligande om utformningen av ligghallar

I föregående nummer av Aktiv Landsbygd hade länsstyrelsen en artikel om ligghallar, till artikeln fanns en bild. Bilden var lite otydlig och för att det inte ska uppstå missförstånd vill vi här förtydliga hur en ligghall bör utformas.

- En ligghall ska ha minst tre väggar och ett tak för att ge djuren en dragfri liggplats.
- Väggarna ska vara täta från marken upp till ryggen på det största djuret som ska använda ligghallen. Glöm inte att en ströbädd växer när du planerar höjden på väggarna. Det ska vara tätt mellan mark och väggar på ligghallens alla väggar.
- För tillräcklig ventilation krävs det att luften strömmar genom ligghallen, öppningar för ventilation behövs på minst två av byggnadens motsatta sidor.
- Om ligghallen är placerad i en hage och taklutningen medför att regnvatten rinner ner i hagen behöver hängränna monteras för att leda bort regnvattnet.
- Snörasskydd ska finnas där det finns risk för att snö rasar ner på djuren.
- Öppningen/öppningarna ska vara tillräckligt breda, djur ska kunna passera öppningarna obehindrat och ranghöga djur ska inte hindra övriga djur från att passera.
- Taket ska vara kondensskyddat. Plåt ska ha en beläggning som förhindrar dropp alternativt minst 50 mm isolering under plåten.
- Ligghallen ska byggas på en plats där djuren ofta uppehåller sig.

Tips och råd

- Högre takhöjd ger bättre ventilation samt underlättar vid utgödsling.
- Marken utanför ligghallens öppning/öppningar samt vid foderhäckar och vattenställen kan med fördel hårdgöras eller markstabiliseras för att undvika kletig söndertrampad mark.
- Ligghallen behöver placeras på en dränerande mark för att undvika att det blir gyttebad under blöta årstider.
- Ett isolerat tak gör att det blir svalare i ligghallen på sommaren genom att isoleringen minskar värmestrålningen från taket.
- Om ligghallen är placerad i en hage och taklutningen medför att regnvatten rinner ner i hagen behöver hängränna monteras för att leda bort regnvattnet.

MUSGIFT OCH OMÄRKTA KATTER – EN DÖDLIG KOMBINATION

Under vintern har veterinärkliniker i länet larmat om flera fall med upphittade katter med misstänkt förgiftning. Symtomen liknar de hos påkörda katter men utan yttre skador. Det har varit allt från muskelryckningar, vinglighet, långsam hjärtrytm, kramper, ökad känslighet för ljud, ljus och beröring till medvetslöshet och koma. Förgiftningen beror troligen på musmedel som innehåller giftet alfakloralos. Giftet drabbar katterna sekundärt efter intag av förgiftade möss – tvärtemot vad som tidigare kommunicerats från tillverkarna.

Alfakloralos

Alfakloralos är ett bekämpningsmedel mot möss som verkar genom att mössen tappar medvetandet och dör av kraftigt låg kroppstemperatur medan de är medvetslösa. Giftet har funnits sedan 2013, men blev populärt först efter att ett annat mer populärt gift förbjöds under 2018. Exempel på handelsnamn för produkter med alfakloralos är Black Pearl, Reddex, Flash, Grain, AF, Kobra Rax, Muskorn, Trinol, Alpha, Prevexor, No Mouse, Rodicium express, Racan, Magik och Muridax.

Skärpta användningsvillkor

Kemikalieinspektionen har noterat att förgiftningsfallen ökat och har därför beslutat att skärpa användningsvillkoren för musmedlen. Enligt de nya villkoren

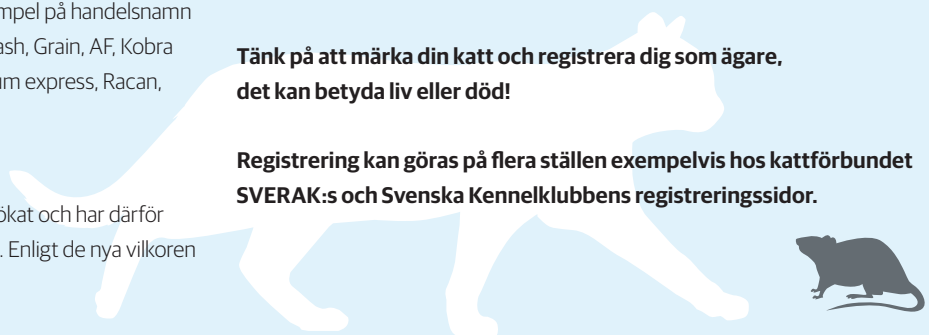
får medel med alfakloralos bara användas yrkesmässigt efter avklarad utbildning och produkten får inte användas i miljöer där katter kan förväntas förekomma. Döda möss ska samlas in. De nya villkoren gäller omedelbart för både försäljning och användning. Sedan tidigare gäller fortfarande villkoret att medlet endast får användas inomhus och i särskilda betesstationer. Produkter med alfakloralos finns godkända i hela EU. Det har nu inletts diskussioner mellan EU-länderna om att reglerna behöver ändras i hela EU

Behandling av förgiftade katter

Alfakloralos saknar motgift, och till patienter ges understödjande och symptomatisk behandling. Om rätt behandling sätts in i tid kan katten tillfriskna helt utan kvarstående men. Prognosen är beroende av hur mycket gift katten fått i sig samt hur snabbt den får vård. Vid svårare fall behövs stationärvård och intensivvårdsbehandling och då kan en hel del av katterna gå att rädda. I många fall så upphittas katterna medvetslösa utomhus, och när de tas till klinik så är de ofta omärkta, vilket gör det mycket svårt att spåra en ägare för att diskutera behandlingsalternativ. Detta leder till att katter som skulle kunna bli helt återställda avlivs i onödan.

Tänk på att märka din katt och registrera dig som ägare, det kan betyda liv eller död!

Registrering kan göras på flera ställen exempelvis hos kattförbundet SVERAK:s och Svenska Kennelklubbens registreringssidor.

Strandbetet – en viktig och tuvig resurs

Fuktiga och våta marker har alltid varit viktiga som fodermarker därför att de har en hög och uthållig produktionsförmåga. Den torra försommaren och sommaren 2018 påminde oss om att uppvärdera betesmarker som dessa.

Text: Malin Almquist Foto: Unsplash

Skötsel av strandbeten kräver bra planering och kan då ge både bra betesproduktion och värdefulla miljöer för många fåglar, bland annat vadare och vissa andfåglar, samt många olika insekter.

Ett tidigt betessläpp är extra viktigt på dessa marker. Runt mitten av maj kan vara ett bra riktvärde, eftersom det är i början av växtsäsongen som växterna smakar bäst och har högst näringsinnehåll. Veke-tåg, knapptåg, tuvtåtel, vass och de flesta starrarter blir snabbt grova och osmakliga efter midsommar. Släpps djuren på för sent finns stor risk att sådana växter ratas och då sjunker gräsets näringsvärde. Samma sak sker om betstrycket är för lågt, så ha gärna fler djur här på försommaren om möjligt. En kontinuerlig avbetning ger nytt tillskott av fräscht bete under hela säsongen och markens produktionsförmåga utnyttjas på bästa sätt.

En variation med välbetade, verkligen kortsnaggade ytor med tuvor däremellan är positivt för många olika arter av både fåglar och skalbaggar. Flera strandängsfåglar lägger gärna sina bon i skydd av tuvor,

medan de kortbetade partierna är bra att leta mat i för både vuxna och ungar.

Det allra bästa är om det finns vall i direkt anslutning till strandbetet. Genom att flytta djuren mellan vall och strandbete när förstaskörden på vallen är tagen, kan betet styras bättre. Dock bör man inte sambeta dessa två marker i de fall då vallen ingår i växtföljden. Finns det en åtagandeplan så är det de särskilda skötselvillkoren som gäller. Djuren kan hållas kvar på strandbetet någon extra dag för att få bukt med tuviga eller mer osmakliga partier om de sedan kan släppas på en godare och mer näringsrik vall.

Det är inte alla djurslag som är lämpliga att ha som betesdjur på strandängen. Men oftast är det nötdjur som är aktuella. Om bärigheten är bra kan hästar fungera alldeles utmärkt. Får föredrar torrare marker.

Giftiga växter såsom sprängört kan vara ett problem längs fuktiga stränder. Sprängört är en flerårig ört som kan bli över en meter hög. Den blommar år två, i juli-augusti med blommor som sitter i flockar. Det bästa är att få bort växten som ung, år 1 innan den uppförökas. Det är svårt att

gräva bort den utan bästa metoden är att dra upp hela växten, inklusive roten, med händerna. ■

Parasiter

Vuxna djur har som regel en bättre utvecklad immunitet mot betesparasiter och är mer erfarna betare. Därför är dikor, sinkor och övriga vuxna nöt samt stutar och övriga ungnöt som redan har betat en säsong bäst lämpade på strandängar. Ungdjur som är ute första betessäsongen bör man undvika att ha på permanenta betesmarker eftersom de är extra känsliga för parasiter. Det främsta sättet att undvika parasiter är att ha en bra betesplanering. Ett tips för att få ner parasittrycket är om man har möjlighet till växelbete med andra djur, såsom får och häst. Ett annat är att låta äldre djur beta av det tidiga gräset och sedan även låta de äldre djuren beta av gräset sist på säsongen innan installning.

Ny möjlighet för gamla vallar

Länsstyrelsen i Västra Götaland har genomfört Ängsvallsprojektet – där inventerades floran i gamla åkervallar som sköts som slåtterängar med moderna metoder. Resultatet visar att dessa så kallade ängsvallar skulle kunna fungera som ett komplement till de traditionella slåtterängarna.

Text: Ulrika Hägertorp Foto: Unsplash

Det är en brist på blomrika marker idag. I Sverige finns gamla, magra långliggande vallar som inte plöjts och gödslas på länge där arter som inte räknas som vallgrödor börjar vandra in. Det kan röra sig om små, svårbrukade åkrar eller hörn och krökar i produktiva åkrar som inte längre är rationella att sköta som åkermark. Dessa skulle istället kunna brukas som slåtteräng med sen slåtter. I många betesmarker finns gamla åkrar som skulle kunna stängslas ifrån och slås för att bli mer blomrika. Eftersom markerna oftast är plana och stenfria kan de med fördel slås och skördas med maskin istället för med lie och är på så vis lättare att sköta än en traditionell äng.

Oftast tar det lång tid för växterna att sprida sig naturligt till en ängsvall om de inte redan växer nära. Från det att en vall har slutat gödslas och besås tar det oftast minst 20 år med slåtterängsskötsel innan floran får ett stort innehåll av naturliga gräsmarksarter, men även om marken är

relativt kvävepåverkad och artfattig kan den innehålla en stor mängd blommande växter som bland annat blir mat åt många insekter och knyter ihop landskapet. Ett sätt att snabba på utvecklingen är att så in frön i vallen. Det behövs inte några större insatser eller kosta mycket pengar. Samla in frön från omgivningen från överblommande blomställningar i till exempel vägar och betesmarker eller strö ut hö från en närliggande äng. Var försiktig så att du inte sprider invasiva arter, som lupin! Det går att köpa ängsfrön, men tänk på att de ska vara från Sverige. Fröna sås in genom att gräva upp mindre fläckar eller rispa marken. Tänk på att markbearbetning inte är tillåten på en mark där du söker miljöersättning för betesmarker eller slåtterängar, utan endast om det är sökt som åker. Plöj inte upp hela vallen för då finns det en stor risk att det frigörs näring som leder till en artfattig flora.

En ängsvall blir oftast artrikare om den sköts med höskörd istället för med ensi-

lageskörd eftersom det gynnar fröspridningen. Den bör slås efter den 1 juli så att insekterna har tillgång till blommor när andra, närliggande marker är betade eller slagna. Vissa delar kan slås vid olika tidpunkt så att det alltid finns blommande arter. Gräset bör vändas ett par gånger innan det bärgas för att fröna ska spridas. Om det är möjligt är det bra att vissa år låta efterbeta, ta en andra skörd eller bränna av marken. Hästar är särskilt lämpliga för efterbeta då de betar av återväxten väl och trampar upp bar jord där nya frön kan gro. I nuläget finns ingen särskild grödkod för ängsvallar, men de kan sökas in som grödkod 49 (slåtter och betesvall på åkermark med en vallgröda som inte är godkänd för miljöersättning) eller grödkod 53 (slåtteräng). ■

Mer läsning hittar du här:

Ängsvallsprojektet:

<https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/>

SATSA PÅ HÖGRE BÖRDIGHET FÖR STÖRRE SKÖRDAR

Foto: Håkan Darlemo

Markens produktionsförmåga, bördigheten, beror på en rad faktorer. En del av dem som jordart och klimat, kan du i princip inte påverka, medan andra går att påverka på både lång och kort sikt. En av de viktigaste är att ha god vattenbalans i marken, det vill säga en välskött dränering och på lätta jordar möjlighet till bevattning. Se upp med tunga maskiner och anpassa däcktrycket för att minska markpackningen. Annat du kan påverka är pH, fosfor- och kaliumtillstånd liksom att ha en balanserad växtföljd och att behålla eller öka mullhalten. Goda och stabila skördar med högt utnyttjande av växtnäring och bibehållen/ökad mullhalt är det bästa för både ekonomi och miljö. Det minskar risken för kväve- och fosforläckage. Klimatgasutsläppen per kilo produkt minskar när resurseffektiviteten är hög, och när mullhalten ökar så sker även inlagring av kol i marken.

Sammanfattning av åtgärder:

- Se över din dränering
- Minimera markpackningen
- Variera växtföljden
- Bevara eller höj mullhalten
- Precisionsgödsel efter olika behov både mellan fält och inom fält
- Kalka och strukturskalka vid behov

greppa näringen

Greppa Närings erbjuder kostnadsfri rådgivning som både lantbrukare och miljön tjänar på och är ett samarbete mellan Jordbruksverket, länsstyrelserna, LRF och företag inom lantbruksnäringen. Mer information se webbplatsen: www.greppa.nu eller kontakta: Klas Fredriksson tel 010-223 43 84

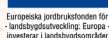
Alla aktiviteter är kostnadsfria. Välkommen med din anmälan på Länsstyrelsens webbplats.

Byggnadsvård

Anmäl dig till höstens kurser i byggnadsvård

- Kallmura med natursten 6-7 augusti
- Gärdesgårdar 3-4 september
- Renovering av tegeltak 10-11 september
- Fönsterrenovering 8-9 oktober

Ängens dag

Följ med när vi besöker Veckla äng utanför Vadsbro för att hjälpa till med slåttarn! Ängens dag är en dag full av olika ängsaktiviteter. Bland annat prova på att slå med lie, knacka och slipa en lie, hamling och köra med slåtterbalk. När ängen är slagen gör vi en hässja. Ta gärna med egen lie!

Veckla gård, Vadsbro
25 juli kl. 09.30 – 15.00

Fältvandring naturbetesmark häst/får/nöt

Under fältvandringen kommer vi att prata om skötsel av naturbetesmarker och vilka ekonomiska ersättningar det finns att söka. Margareta Bendroth, agronom och hästrådgivare från Hushållningssällskapet, medverkar och berättar om hur hästen kan hjälpa till att hålla våra värdefulla naturbetesmarker öppna.

Västra Gryta, Flen
1 september kl. 17.00 – 20.00

Ulrika Hägertorp

010-223 43 97
ulrika.hagertorp@lansstyrelsen.se

Malin Almquist

010-223 43 66
malin.almquist@lansstyrelsen.se

Ekologisk produktion

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Då kan du få kompetent hjälp av våra rådgivare inom ekologisk odling och djurhållning. För tillfället erbjuder vi rådgivning till produktionsinriktningarna:

- › Växtodling
- › Fukt och bär
- › Mjölk
- › Potatis och frilandsgroänsaker
- › Nöt
- › Ägg och fjäderfä

Vi organiserar även kurser och annan kompetensutveckling såsom fältvandringar, föredrag och studieresor – håll utkik i vår kalender på webbplatsen!

Vill du prenumerera på vårt nyhetsbrev? Anmäl dig här:

För mer information om rådgivning eller kurser, se vår webbplats eller kontakta:

Jenny Askenfelt tel 010-223 43 73

Du kan få kostnadsfri rådgivning på din gård!

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Länsstyrelsen erbjuder enskild rådgivning för dig som är lantbrukare om skötsel av ängar, naturbetesmarker och andra natur- och kulturvärden knutna till odlingslandskapet. Rådgivningen är kostnadsfri och sker på din gård/arbetsplats. Du får skriftlig dokumentation efter mötet som beskriver vad ni kom fram till kring skötselåtgärder.

Välkommen att kontakta våra rådgivare!

Malin Almquist

010-223 43 66
malin.almquist@lansstyrelsen.se

Helena Larsson

010-223 43 45
helena.larsson@lansstyrelsen.se

OBS!

Vi följer Folkhälsomyndighetens rekommendationer, därför kan aktiviteterna komma att ändras/ställas in på grund av Corona/Covid-19. Vi uppdaterar vår kalender på länsstyrelsens webbplats och meddelar dig som anmält dig till en aktivitet vid eventuella ändringar.

Om du som anmäld deltagare känner dig förkyld eller har avvikande symptom så uppmanar vi dig att stanna hemma. På fältvandringen håller vi avstånd till varandra och hälsar inte på varandra fysiskt på något sätt. Behöver man nysa eller hosta görs detta i armvecket.

Tack för visad hänsyn!

Rådgivningsbesök och Corona

Vi gör fortsatt rådgivningsbesök men med extra försiktighet. Vi följer myndigheternas rekommendationer som kan ändras snabbt. Vi träffas bara om alla är friska, enbart utomhus och håller lite extra avstånd till varandra. Vi gör inte besök hos dig som är äldre än 70 år eller själv talar om att du tillhör en riskgrupp.

För mer information om rådgivning eller kurser, se vår webbplats eller kontakta:
Jenny Askenfelt tel 010-223 43 73

UTBLICK

Distriktsveterinärerna – på vägarna för sundare djur och tryggare liv

Nu är det sommar och det är fullt upp i alla hörn runt om i lantbrukssverige. Efter vårsådd och betessläpp är det fullt fokus på vallen och spannmålen. Det är högttryck även på veterinärmottagningarna. Med alla lamm, kalvar och fölunger som föds är våren och tidig sommar den mest aktiva perioden på veterinäråret för en distriktsveterinär.

Text: Carolina Pettersson

Foto: Carolina Pettersson, David Silfver

Vad gör en distriktsveterinär?

Distriktsveterinärernas uppdrag är brett och samhällsbärande. Utöver akut djursjukvård på lantbrukets djur, hästar och smådjur arbetar vi med smittskydd och förebyggande insatser för en god djurhälsa. Vi ansvarar för att hindra spridning av smitta om en allvarlig djursjukdom bryter ut samt utför gränskontroller på djur som reser in i Sverige från andra länder. Det statliga uppdraget och beredskapen dygnet runt är vad som skiljer Distrikts-

veterinärerna från många andra aktörer i veterinärbranschen.

- En av de vanligaste patienterna här i Flen är att åka ut och kalka en ko, säger Bea, veterinär i Flen. Min favorit är korna. Kor är tuffa djur, de är lugna, trevliga patienter! Och så är bönderna kunniga djurägare, de har varit med förr.

På större gårdar arbetar vi med Besättningservice och villkorad läkemedelsanvändning (ViLA) som ger färre akutbesök och ett fördjupat samarbete mellan lant-

brukare och veterinär. Sandra, veterinär i Eskilstuna, arbetar nästan bara med regelbundna, bokade besök på större djurgårdar i länet. Besättningsbesök innebär en regelbunden uppföljning av djurens hälsa utifrån besättningsens målsättning.

- Att jobba med besättningsarbete som veterinär är lite som att jobba på ett annat plan säger Sandra. Det handlar om att det ska finnas mat på bordet, livsmedelssäkerhet, ekonomi hos producenten och ett gott djurskydd. Det är roligt att jobba med pro-

ducenter som är drivna och vill utvecklas.

Om gården är med i ViLA följs behandlingarna som gårdens personal gjort upp tillsammans med besättningsveterinären. Utifrån gårdens behov görs fördjupningar i form av rådgivning och utbildning av gårdens personal. I samband med besättningsbesöket görs också veterinär service som avhorningar, kastrering och dräktighetsundersökning med ultraljud och akut sjuka djur undersöks och behandlas vid behov.

- Det är verkligen roligt att åka ut till våra bönder, säger Silje som är veterinär och till vardags jobbar i Flen.

Finns tillgängliga dygnet runt i hela länet

Distriktsveterinärerna arbetar i hela länet, dygnet runt och året om för sundare djur och ett tryggare liv för både djur och människor. I Sörmland rullar varje dag 4-5 distriktsveterinärer på länets vägar och bemannar tre distriktsveterinärmottagningar i Eskilstuna, Nyköping och Flen för att hjälpa sjuka och skadade djur. Varje helg, kväll och natt har vi två veterinärer i beredskap som tillsammans täcker länet och åker ut till sjuka djur eller tar emot på mottagningen vid akuta behov. Tillsammans med lantbrukare, förmän och djurskötare på gårdarna arbetar vi med besättningsbesök för att förebygga sjukdomar

hos djuren och stötta en sund och ekonomisk produktion av livsmedel.

- Att jobba med produktionsdjuren tycker jag är det viktigaste vi gör, säger Kristin, veterinär i Nyköping. Det ger arbetet ett större perspektiv, friska djur – friska människor. Det var därför jag ville bli veterinär.

Hästen en vanlig patient

Utöver lantbrukets djur åker veterinärerna ut till många hästar för akutsjukvård, men också vaccinationer, utredningar, kontroll av tänder och besiktningar inför försäljning. Bea, veterinär i Flen, berättar att akuta besök hos hästar ofta beror på kolik eller sårskador.

Moa, som utgår från mottagningen i Eskilstuna, arbetar enbart med hästar över hela Sörmland.

Distriktsveterinärerna har sedan flera år tillbaka satsat nationellt på häst genom kompetensutveckling och investering i modern utrustning.

- Man kan göra väldigt mycket i fält med modern utrustning, konstaterar Moa och räknar upp röntgen, ultraljud, endoskopi, gastroskopi, enklare hältutredningar, Munhåleundersökningar och medicinska utredningar.

I KORTHET

- › I Sörmland har Distriktsveterinärerna mottagningar i Eskilstuna, Nyköping och Flen
- › Distriktsveterinärerna har ca 80 mottagningar från Sjöbo i söder till Kiruna i norr
- › Ca 500 veterinärer, djurskötare och djursjukvårdare arbetar på Distriktsveterinärerna
- › Distriktsveterinärerna gör ca 324 000 förrättningar per år
- › Drygt 200 bilar rullar ca 540 000 mil per år
- › Mer om Distriktsveterinärerna hittar du på www.distriktsveterinärerna.se

 Distriktsveterinärerna
en del av Jordbruksverket

Mindre djur

I Eskilstuna, Nyköping och Flen finns länets Distriktsveterinärmottagningar som tar emot smådjur för akutsjukvård och profylax. Även mindre lantbruksdjur som höns, lamm, getter och mindre grisar är välkomna in till mottagningen vid behov. Enligt Axel, veterinär i Eskilstuna och som själv är uppvuxen på gård, är variationen av alla djurslag något som han gillar. ■

Från vänster: Sandra, veterinär i Eskilstuna, undersöker en SRB-kviga för att se om hon är dräktig vid ett besättningsbesök. Veterinär Nebojsa, Distriktsveterinärerna i Vårsta, i ett Sörmländskt fårstall. Kristin, veterinär i Nyköping, är veterinär för att hon vill arbeta med helheten, friska djur och friska människor. Axel, veterinär i Eskilstuna, steriliserar en bagge som ska användas som teaserbagge i höst.

Att veta när man vet
något och att veta när
man inte vet något -
det är kunskap.

3

frågor till...

...**Totte Arvidsson**, Handläggare,
samhällsskydd och beredskap på
Länsstyrelsen i Södermanland.

Foto: Totte Arvidsson

1. Vad gör ni på Länsstyrelsen kopplat till Covid-19?

Länsstyrelsen arbetar och har arbetet på olika sätt för att stödja länets aktörer kopplat till Covid-19. Det sker genom olika samverkansmöten för att skapa oss en bild om hur länet påverkas samt inte påverkas av händelsen. Ett konkret exempel är att det har genomförts samverkansmöten i länet som landshövding Beatrice Ask bjudit in till. Deltagare var de högsta tjänstepersonerna inom kommunerna, regionen, försvarsmakten, svenska kyrkan, röda korset och svenska handelskammaren med flera. Syftet var att få en samlad lägesbild i länet. Utöver det har länsstyrelsen regelbundna avstämningar med de regionala aktörerna inom gröna näringar i länet såsom; LRF, Hushållningssällskapet, Föreningen sörmländska jordägare,

Agro Sörmland, Sörmlands matkluster, region Sörmland, Arbetsförmedlingen, Växa och Arla för att få en lägesbild inom sektorn. Jordbruksverket bjuder tillsammans med Livsmedelsverket och SVA även in till samverkansmöten där länsstyrelserna deltar. Här delger länsstyrelsen Södermanland om den aktuella lägesbilden i länet med fokus på jordbruks- och livsmedelsfrågor.

2. Hur jobbar ni internt på Länsstyrelsen?

Länsstyrelsen arbetar och har arbetat för att följa läget och utvecklingen i länet kopplat till Covid-19. Detta sker exempelvis genom ett arbete i det vi kallar för en krisledningsstab. Det innebär mer konkret att organisationen stärker sitt arbete för att kunna utgöra ett utökat stöd i länet, när det gäller exempelvis samverkan mellan olika aktörer. I arbetet

ska det även tas fram det som kallas för samlad lägesbild. Denna lägesbild rapporterar vi i nuläget tre gånger i veckan till exempelvis Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Regeringskansliet.

3. Vad finns i lägesbilden?

I lägesbilden ges en översiktlig bild av påverkan hos bland annat kommuner och regionen. Vi får information från exempelvis alla kommuner och regionen om hur de har det inom sina verksamheter. I mångt och mycket har det varit fokus skyddsmaterial och personalläget inom vård och omsorgssektorn. I lägesbilden återges även om det finns behov av samverkan i länet på något sätt. Det använder vi sedan som underlag för att bedöma om länsstyrelsen kan stödja på något sätt utifrån vårt ansvar.